ՅՈՒՆԻՍ 1915

ԱՒԵՏԱԲԵՐ

ՄԱՆԿԱՆՑ

« ԹՈՂ ՏՈՒԷՔ ՄԱՆՐ ՏՂՈՑԸ ՈՐ ԻՆԾԻ ԳԱՆ։ »

ՀԱՏՈՐ ԺԴ. ԹԻՒ 6

ԱՅԵՐ այս առաջին պատկերը կը ներկայացնէ դեռատի աղջիկ մը, որ պտոյտի ելեր է դեռեւզերքի մը չրջակաները։ Յայտնի է որ այս փոքրիկ օրիորդը ո՛չ միայն կը սիրէ վայելել բնութեան գեղեցիկ տեսարանները եւ մաքուր օդ ծծել դաշտերուն մէջ, այլ չատ կ՚ախորժի քաղցրաբոյր եւ գեղեցիկ ծաղիկներէ։ Իր ձեռքը եւ իր գոգնոցին մէջ ունի եանդեղ ծաղիկի (ղաւանտա չիչէյի) ցօղուններ, զոր ան քաղած է պտոյտի միջոցին։

Իրենք գիրենք բարեբաղդ համարելու են այն աղաքնները որ դիւրութիւն ունին յաճախ պտոյտներ ընելու դաշտերու մէջ և ըլուրներու վրայ։ Այս տեսակ չրջապայութիւններու տեսն տղայոց համար ամէնէն հաճելի և օգտակար զբաղումներէն մին պէտք է ըլլայ հաւաքել իրենց տեսած այլազան ծաղիկները եւ անոնցմէ փունջեր չինել։ Այս պիսի ծաղկեփունջեր կրնն տուն բերուին, եւ ծաղկամաններու մէջ դրուելով զետեղուին ճաշարանին կամ հիւրանոցին մէջ, տունը գեղեցկապէս զարդարելու եւ անոր մէջ զուարթութիւն սփռելու պատուական միջոց մը կ՚ըլլան։

Թող իւրաքանչիւր մանչ կամ աղջիկ ինքզինք քննութեան ենթարկէ եւ տեսնէ թէ քանի՛ վայրի ծաղիկի անուն գիտէ։ Տարբոյն

ՄԱՂԿԱՀԱՒԱՔ ԱՂՋԻԿԸ

այս եղանակին մէջ չատ յարմար է որ մեր դե-
ռատի ընթերցողները դաշտային պտոյտներու
միջոցաւ, եւ ծնողաց ու ուսուցիչներու օգնա-
կանութեամբ, ընդարձակեն ծաղիկներու եւ
բոյսերու վրայ իրենց ունեցած ծանօթութիւնը։

ԱՇԽԱՏԷ

Ալանտեան ովկիանոսին մէջ բանող չոգե-
նաւի մը նաւապետը սովոր էր հետեւեալ իրա-
կան պատմութիւնն ընել իր կէս դար առաջ,
իր չոգենաւին պատահած մէկ արկածին մասին։

Շոգենաւը սոսկալի փոթորիկի մը բռնուե-
ցաւ Պիսքայեան ծոցին մէջ։ Ալիքները կատա-
ղօրէն կը յարձակէին չոգենաւին վրայ, որուն
ծխնելոյզը վերջապէս խորտակուեցաւ եւ ծովը
քշուեցաւ։ Ջուրը սկսաւ ներս խուժել չատ
կազմուրէ։ Փիչ ետքը մեքենաներու բաժինը
ջուրով ողողուեցաւ եւ հնոցին կրակը մարե-
ցաւ։ Ասոր վրայ մեքենաները դադրեցան։

Նաւաստիները կ'աշխատէին ջրհաններու
միջոցաւ միջին մթերանոցին մէջ գտնուող ջուրը
պարպել։ Շոգենաւին մէջ կար միակ ուղեւոր
մը, և ան ալ իր բոլոր ուժովը կը ճգնէր նաւին
առաջակողման մթերանոցին մէջ լեցուած ջուրը
ծովը թափել դոյլի մը միջոցաւ՝ որուն չուան
մը կապուած էր։ Հուժկու մարդ մըն էր այս
ճամբորդը եւ աքանչելի կորովով կ'աշխատէր։
Նաւապետը ցերեկ մը եւ գիշեր մը չարունա-
կեցին նաւին ջուրը ծովը թափել։ Բոլոր այդ
միջոցին ընաւ լան մը չկրցին ուտել, վասն զի
կարելի չէր խոհանոցին մէջ կրակ վառել եւ կե-
կակուր պատրաստել։ Յաջորդ օրը նաւաստի-
ները տեսնելով որ հակառակ իրենց բոլոր ճի-
գերուն չոգենաւին մէջի ջուրը, փոխանակ
նուազելու, հետզհետէ կ'աւելնար, եկան նա-
ւապետին եւ բան թէ իրենց վիճակն ա'լ եւս
անյոյս էր, եւ թէ հիմա ուրիշ բան չէր մնար
ընել, բայց միայն սպասել մինչեւ որ չոգենաւն
եւ բոլոր անոր մէջ գտնուողները ծովուն տակը
երթային։

Նաւապետը գնաց ճամբորդին քով որ միայ-
նակ կը չարունակէր գործել իր դոյլովը, եւ
անոր հաղորդեց նաւաստիներուն կարծիքը։

«Պ. Նաւապետ,» ըսաւ ճամբորդը, «եթէ
ես ծովուն տակը պիտի երթամ, այս դոյլը ձեռս
պիտի երթայ։» Այսպէս ըսելով ձեռք առաւ իր
դոյլը եւ չարունակեց նոր աշխուժով ջուր
պարպել։

Նաւապետը գնաց նաւաստիներուն քով եւ
պատմեց անոնց ճամբորդին ըսածը։ Անոնք ալ
դէպ ի ուղեւորն նայեցան եւ երբ տեսան որ ան
եռանդով վեր կը քաշէր ջուրով լեցուն դոյլը և
վանդակոտմին վրայէն ծովը կը թափէր, յեր-
մագին ծափահարութեամբ մը իրենց հիացումը
յայտնեցին, եւ որոշեցին չարունակել ջուր
պարպելու գործողութիւնը։

Երկու ժամ վերջը նաւապետը հեռուն հո-
րիզոնին վրայ նշմարեց սպիտակ բիծ մը։ Փիչ
ետքը յայտնի եղաւ որ առագաստանաւ մըն էր
ան, որ դէպ ի արկածեալ չոգենաւը կու գար։
Առագաստանաւը ճիշդ ժամանակին հասաւ մա-
տեցաւ չոգենաւին, եւ արկածեալները փո-
խադրուեցան ազատարար նաւը։ Շոգենաւին
մէջ գտնուող վերջին անձին առագաստանաւ
փոխադրուելէն քիչ ետքը, չոգենաւը ընկղմե-
ցաւ եւ ծովուն տակը գնաց։

Այդ վերջին երկու ժամուան միջոցին թափ-
ուած մանաւանդ աշխատութեանց չնորհիւ էր
որ չոգենաւին համար կարելի եղեր էր ջուրին
երեսը մնալ մինչեւ առագաստանաւին օգնու-
թեան հասնիլը։

«Այս դէպքէն սա դասը սորվեցայ,» կ'ը-
սէր այս պատմութիւնն ընող նաւապետը, «թէ
ամենամեծ վտանգին մէջ իսկ մարդ պէտք չէ
բնաւ յուսահատի։»

Եթէ մարդիկ երախտագիտութիւն կ'զգան
երբեք, բոլորովին երկրորդական կարեւորու-
թիւն ունի սա հարցը թէ ընդունուած բարիք-
ներու փոխարէն անոնց երախտագիտութիւնը
պատշաճապէս արտայայտուա՛ծ է թէ ոչ։

Բարեկամութիւնը փոխադարձ օգուտի կամ
զարգացման ընկերակցութիւնէ մը տարբեր բան
ըլլալու է, արդարեւ այդպէս ըլլալու է անուղ-
ղակի միայն եւ աստիճան մը անգիտակցաբար։

ՀԱՐՈՒՍՏ ԵՒ ԱՂՔԱՏ

Դիւղին աղաքը չրջապատած էին բարի ձեռուկ մը, որ հողակոյտ մը վրայ նստած իր օրականը կը հաշուէր։ Դրամները լեցուցած էր իր ծունկերուն վրայ տեղաւորած գլխարկին մէջ։

Տղոյմէն մին խնդալով իր ձեռքը երկնցուց եւ ըսաւ, «Բարի պարոնա, պզտիկ արծաթ դրամ մը տուր ինծի։» Անմիջապէս ամբողջ խումբը անոր օրինակին հետեւեցաւ եւ ամէն ոք կը գոչէր, «Ինծի ալ, ինծի ալ։»

«Անտարակոյս կրնամ տալ,» ըսաւ բարի մարդուկը, «բայց եւ այնպէս բան մը պիտի չտամ։» «Բայց ինչո՞ւ,» լսուեցաւ աղաքը։

«Որովհետեւ ամէն վարձք պէտք է որ աշխատութեան մը փոխարինութիւնն ըլլայ։ Տղայ մ'ալ չափահաս մարդու մը չափ պէտք ունի իր ունեցածին արժէքը գիտնալ, որպէս զի իր սացուածքը ողջմտութեամբ վայելէ։ Քանի որ դուք այդ արծաթ դրամին արժանանալու համար բան մը ըրած չէք, իրաւունք չունիք զայն սպասելու,» ըսաւ ծերունին եւ դրամները իր քսակը դրաւ։

Նոյն պահուն խեղճ կոյր մը կ'անցնէր։ Ծերունին անմիջապէս ելաւ իր տեղէն եւ, սպասելու որ այդ դժբախտը իրմէ ողորմութիւն խնդրէ, դրպանէն փայլուն դրամ մը հանեց եւ անոր ձեռքին մէջ դրաւ։

«Բայց ան ալ աշխատած չէ, ինչո՞ւ ուրեմն անոր կու տաք այն դրամը զոր մերժեցիք մեզի տալ,» գոչեց խումբին ամէնէն համարձակը։

«Այս կոյրը կ'աշխատի, սիրելի տղաս,» ըսաւ ծերունին, «չատ գժուար գործ մը կը կատարէ ան։ Համբերութեամբ տեղէ տեղ երթալով օրինակ կը հանդիսանայ վորձութեանց մէջ համբերող ըլլալու եւ Աստուծոյ կամքին հաճակերպելու։ Անոր ներկայութեանը մարդ կը զգայ թէ ո՛րքան երախտապէտ ըլլալու է իր Արարիչին հանդէպ որ իրեն պարգեւած է տեսնելու կարողութիւնը։ Հայրս ինծի կ'ըսէր, «Տուր տղաս, բանէ մը չվախնալով տուր, թերեւս ուշադրութեամբ պահուած ձերմակ մազերուն։»

«Շատ պիտի ուզէի գիտնալ թէ,» ըսաւ մատղաչ տղեկի մը ձայնը, «ինչո՞ւ ոմանք հարուստ են եւ ոմանք աղքատ։»

Ագնիւ ծերունին մատներուն վրայ համրելէ ետեւ ներկայ եղող տղայոց թիւը, երբ տեսաւ որ իր տալիք դասը չատ սուղի պիտի չնստի իրեն, ամէն մէկուն 40ական փարա տուաւ։ «Առէք,» ըսաւ տղոցը, որ չուարած հիացեր էին. «եւ վաղուընէ առաջ դուք պիտի կրնաք պատասխանել ձեր հարցումին։»

Ճնճղուկներու խումբի մը պէս աղաքը թռան գացին դիմացի դաշտը՝ ուրախութեան աղաղակներով։

«Շատ բարի էք որ այդ փոքրիկ տղոցմով կը զբաղիք,» ըսաւ դաշտին պահապանը, որ պահ մը կեցած կը դիտէր ծերունին եւ աղաքը։ «Ինչո՞ւ այդքան կը նեղէք ինքզինքնիդ անոնց հարցումներուն պատասխանելով։»

«Որովհետեւ տղայք սահմանուած են չափահաս մարդեր ըլլալու, եւ որքան կանուխ մարդ անոնց սորվեցնէ աղեկին ու դէշին, ուղիղին եւ ոչ-ուղիղին մասին, այնքան աւելի կ'օգտուին անոնք։»

«Էհ, նայի՛նք, աղաքս,» հարցուց ծերուկը հետեւեալ օր, «հիմա կրնա՞ք ըսել թէ ինչո՛ւ ոմանք հարուստ են եւ ոմանք աղքատ. ըսէք, տեսնեմ, ձեր դրամները ինչ ըրիք։»

Առաջին տղան պարապ գրպանին ներսը դուրս դարձուց, եւ տեսնուեցաւ որ հոն դեռ կեռասի քանի մը կուտ եւ կարկանդակի փըշրանքներ կային։

«Ուրեմն,» ըսաւ ծերունին, «աղքատ կ'ըլլայ մարդ, որովհետեւ որկրամոլութիւնը կործանիչ է։»

Ուրիշ մը եկաւ, եւ լալով խոստովանեցաւ որ վազած միջոցին իր դրամը կորսնցուցած էր։

«Ուրեմն, աղքատ կ'ըլլայ մարդ,» կրկնեց ծերուկը, «որովհետեւ անուշադրութիւնն ալ կործանման պատճառ է։»

Երրորդ մը՝ աչքերը լարկութենէն կրակ կտրած՝ ըսաւ որ իր դրամը խաղի մէջ կորսնցուցած էր։

«Ուրեմն, աղքատ կ'ըլլայ մարդ, քանզի բազդախաղը ամենամեծ հարստութիւններն անդամ կը վճարնէ։»

*Չորրորդը ցուցուց իր դրամը որ ուրիշ

մանր դրամներու հետ խնամով ծրարած էր, եւ ըսաւ, «Ահաւասիկ երեք տարի է որ այսպէս դրամ կը հաւաքեմ։»

«Ուրեմն, հարուստ կ'ըլլայ մարդ,» չարաչահկոց ծերուկը, «որովհետեւ խնայողութիւնը, զոր պէտք չէ աղտոտութեան հետ չխոթել, քիչ քիչ հարստութեան կը հասցնէ զմարդ։»

Վերջապէս վերջին տգան, որ խումբին մէջ ամէնէն վտքրն էր տարիքով, եւ որ խիստ քաղցր ձայն մը եւ ամչկոտ նայուածք մը ունէր, ծերուկին մօտենալով պարզութեամբ մը ըսաւ, «Ես չատ աղքատ եմ, որովհետեւ ինչ որ ունիմ՝ մօրս կուտամ։»

Ծեր մարդը համբուրեց պզտիկը եւ ըսաւ, «Մարդ իր ծնողաց մատուցած բարիքներով ալ հարուստ կ'ըլլայ։ Մարդու մը վաստկած սէրը ամէնէն մեծ հարստութիւնը կ'արժէ։»

«ՔԻՉ ՄԸ ՄԵՂՐ»

Ծննդոց պիրքին մէջ կը կարդանք թէ Յովսէփի խստութեամբ խօսեցաւ իր եղբայրներուն հետ երբ անոնք առաջին անգամ անոր դիմեցին ցորեն գնելու համար։ Գնուած այդ պաշարը սպառելէ ետքը՝ պէտք եղաւ որ եղբայրները վերըստին ներկայանան Յովսէփի։ Սրտ, որպէս զի իրենց նկատմամբ խիստ վարմունք ցուցնող «մարդ»ուն առջեւը չնորհք գտնէին, Յովսէփի եղբայրները, իրենց հօր, Յակոբի, հրահանգին համեմատ, իրենց հետ տարին իրենց ընծայ երկրին ամէնէն ազէկ պտուղներէն։ Այս ընծաներուն չարքին մէջ յիշուած է յատկապէս «քիչ մը մեղր։» Այդ քաղցրահամ մեղրին միջոցաւ եղբայրները կը յուսային քաղցրացնել Յովսէփի սրտին կարծեցեալ դառնութիւնը։

Ամէն մարդ պէտք է միշտ «քիչ մը մեղր» ունենայ իր հետ։ Մեր պարտականութիւնն է մեղրանման քաղցր բաներ ունենալ մեր անձին մէջ, եւ երանի անոնց որ իրենց ունեցած քաղցր բաները կը փոխանցեն ուրիշներուն։ Բազդ խօսքեր, ազնիւ խորհուրդներ եւ անուշ բնաւորութիւններ ոչ թէ միայն կը քաղցրացնեն մեր կեանքը, այլ պատճառ կ'ըլլան որ ուրիշներուն կեանքին մէջ ալ քաղցրութիւն ծաւալի։ Եւ սէրն է այն բաներ որ ամէն բանէ աւելի իրաւամբ կրնայ կոչուիլ «կեանքին մեղրը», եւ որ կարող է անուշցնել թէ՛ մեր եւ թէ ուրիշներու կեանքերը։ Եթէ սիրենք մեր ընկերը մեր անձին պէս, ինչպէս որ մեր Տէրը պատուիրեց, թէ՛ մեր ընկերը եւ թէ՛ մենք պիտի ճաշակենք կեանքի քաղցրութիւնը։

Ջանանք միշտ այս սիրոյ մեղրը ունենալ մեր սրտին մէջ եւ մեր շրթունքներուն վրայ, եւ ամէնուն տանք այս մեղրէն։ Այն ատեն ամէն մարդիկ, նոյն իսկ իրենց խիստ բնաւորութեամբ ծանօթ անձերը, քաղցր եւ սիրալիր վարմունք պիտի ունենան մեղի նկատմամբ։

ՔԱՂՑՐԻԿ ՅՈՒՆԻՍՆ ԵԿԱՒ ՆՈՐԷՆ

(Սրձակուղի երգ)

Քաղցրիկ Յունիսն եկաւ նորեն,
Բերաւ ամպ ու արեւ.
Ծառերն հագան օրհեղօրեն
Բացած գմրուխտ տերեւ.
Ոսերն աւոնց — կանանչ վրան —
Տակի մարգերն ալ գորգ,
Ծն, ծոցն երթանիք մայր-բրնուբեան,
Հանգչինք զրւարթ, աւետ։

Քաղցրիկ Յունիսն եկաւ նորեն,
Հողը կու տայ հիմակ
Ոսկի հունձերն առատօրեն,
Լիքն են արտերն համակ։
Զով է ըստուերն աւետաւետուն
Պայծառ՝ օրերն ամրան,
Ունինք ժամեր ալ երազուն
Սիրոյ, խինդի, յուզման։

Քաղցրիկ Յունիսն եկաւ նորեն,
Թռչունք առեր են թեւ,
Աստուծոյ փառքն իրենց բաղցրօրեն
Կ'երգեն սիրտով թեթեւ.
Շնորհի Աղբիւրն մեզի ալ գիտեմ,
Հո՛ս, ուր սարեր՝ կամար,
Ծառերն են սիւն, կ'երգենք եւ մենք
Աւետ փառքին համար։

Թարգմ. Գր. Հ. ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ

ԱՊԱԿԻՆ Ի՞ՆՉՊԷՍ ԿԸ ՇԻՆՈՒԻ

Քանի՛ տղաքներ դիտեր թէ ապակին ի՛նչ բանէ չինուած է։ Ապակիի կտոր մը վրայ նայելով կարելի չէ դուշակել թէ ինչպէս չինուած է ան։ Աշխարհի պատմութեան առաջին դարերուն մէջ մարդիկ ապակի չէին գործածեր, վասն զի զայն չինելու կերպը գտնուած չէր դեռ։ Եւ ահա, աւանդութեան համեմատ, այդ օրը Փիւնիկեցի նաւաղները ո՛չ միայն կերակուր եփելին իրենց վառած կրակով, այլ ապակի ալ չինեցին։ Զարմանքով տեսան անոնք որ սոխ տապի կտորներն ու նուրբ աւազը կրակի տաքութենէն հալեր էին ու իրարու հետ միանալով կազմեր էին վայլուն ու թափանցիկ առարկայ մը։

Այս պատմութիւնը ճիշդ ըլլա՛յ կամ ոչ,

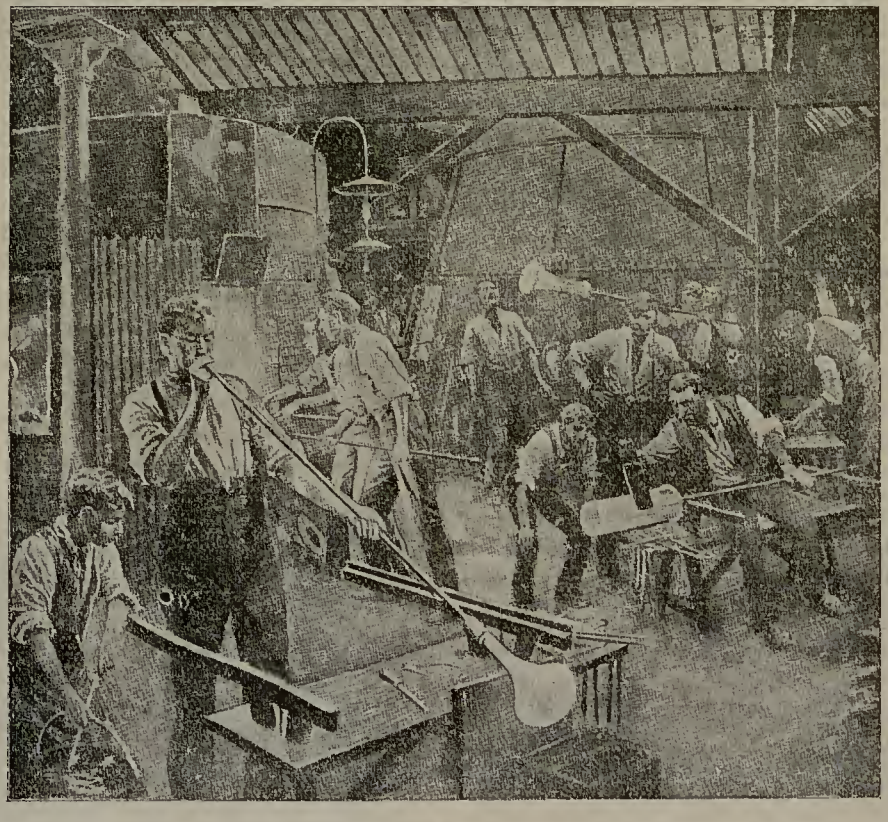

կ՚ըսուի թէ ապակեչինութեան գիւտը տեղի ունեցաւ դիպուածական եղանակով մը։ Մումի մը Փիւնիկեցի նաւաստիներ ցամաք ելեր էին Պաղեստինի կարմելոս լեռան առտորոտը։ Այս մարդիկը անօթեցան, եւ ուզեցին կրակ վառեցին ծովեզերքի բարակ աւազին վրայ, ու սկսան պատուկի մը մէջ կերակուր եփելու պատրաստութիւններ տեսնել։ Որովհետեւ իրենց մօտերը քարի կտորներ չկային, գային ու իրենց նաւին բեռէն բերին լուացքի համար գործածուած հասարակ սոտայի քանի մը կտորներ ու անոնց վրայ դնեցին կրակին վրայ դրուած պատուկը։ Եւ ահա, աւանդութեան համեմատ, այդ օրը Փիւնիկեցի նաւաղները ո՛չ միայն կերակուր եփելին իրենց վառած կրակով, այլ ապակի ալ չինեցին։ Զարմանքով տեսան անոնք որ սոխ տապի կտորներն ու նուրբ աւազը կրակի տաքութենէն հալեր էին ու իրարու հետ միանալով կազմեր էին վայլուն ու թափանցիկ առարկայ մը։

Այս սովորութիւնը ճիշդ ըլլա՛յ կամ ոչ, սա ստոյգ է որ չատ հին ժամանակներու մէջ Փիւնիկէի Սիդոն քաղաքին բնակիչները չատ ճարտար ապակեգործներ էին։

Ապակին այսպէս կը չինուի։ սոտան ու աւազը միասին հալեցնելով։ Բայց ամէն աւազ յարմար չէ ապակեչինութեան համար։ Կայծքարի կամ դայլախաղի կտորներէ կազմուած կարծր ու վայլուն աւազը միայն կը յարմարի այս նպատակին համար։ Այս տեսակ աւազ մեծ քանակութեամբ կը գտնուի աչխարհի ամէն կողմը։ Իսկ սոտան, որուն դիտական անունն է սոդիանի բնածխատ, երկրիս վրայ տեղ տեղ

կը դանուի, բայց ո՛չ աւազի չափ առատութեամբ։ Հին ժամանակի ապակեգործները բոյսեր եւ ծառեր կ՛այրէին եւ անոնց մոխիրը ջուրէ անցնելով՝ ձեռք կը ձգէին իրենց պէտք եղած սոտան։

Ապակեչինութեան արհեստը դարերու ընթացքին հետզհետէ կատարելագործուած է։ Առաջին ապակեգործները կրյաջողէին ապակի չինել պարզապէս կայծքար (կամ դիտական անունը գործածելով՝ բնակայծքար, սիլիմա) եւ սոտա միասին հալեցնելով, բայց որովհետեւ միայն այս երկու նիւթերէն չինուած ապակին չատ դիւրաբեկ կ՛ըլլայ, հիմա քիչ մը կիր ալ կը խառնուի այդ նիւթերուն հետ։ Այս երեք տարրերուն խառնուրդով չինուած ապակին աւելի տոկուն կ՛ըլլայ եւ չատ դիւրաւ չկոտրիր։ Այս կերպով կը չինուի պատուհաններու եւ չինչերու համար գործածուած ապակին։

Վանապակի (պիլորո) կոչուած ապակիին չինուիլեան համար կը գործածուի կայծքար, փոթաշ եւ կապար։ Այս տեսակը սովորական ապակիէն աւելի կակուղ է եւ փայլուն, եւ երբեմն կը գործածուի կերդ ատամնդղ չինելու համար։

Երբ սովորական ապակիի խառնուրդին վրայ քիչ մը սակի աւելցուի, ապակին կ՛ըլլայ կարմիր վարդագոյն, իսկ երբ քիչ մը արծաթ աւելցուի՝ կ՛ըլլայ մուխ դեղնագոյն, իսկ երբ քիչ մը երկաթ խառնուի, ապակին կ՛առնէ կապտորակ կանանչ գոյն մը։ Ուրիշ գոյներ կ՛արտադրուին ապակիի յօրինման համար գործածուած սովորական նիւթերուն վրայ ուրիշ կարգ մը տարրերու յաւելումովը։

Միշտ խորհէ թէ ամէն նոր օրուան առաւօտ կը ներկայացունէ քեզի ապիտակ էջ մը, որուն վրայ կը հրաւիրուիս գրել յաւիտենականութեան համար։

Ան որ կրնայ ուրիշ մը երջանկացնել, պէտք չէ որ ինքզինքը ապերջանիկ համարի։

Կը սիրեմ երեւակայել թէ երախտագիտական տրամադրութիւնը նոյնքան բարիք կու տայ որքան կ՛ընդունի։

ՓԻՂԻ ՄԸ ՅԻՇՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

Դերձակ մը սովոր էր չատ անգամ անցնիլ պարտէզի մը մէջէն, ուր փիղ մը կը պահուէր։ Այս մարդը իրեն հաճոյք կը համարէր անգթօրէն նեղել խեղճ կենդանին ամէն անգամ որ անոր քովէն կ՛անցնէր։ Երբեմն սրածայր գաւազանով մը կը խթէր անոր մարմինը, եւ երբեմն ալ ախորժաբեր ուտելիքներ կը ներկայացնէր անոր, եւ երբ փիղը կը մօտենար զանոնք ուտելու, անմիջապէս ձեռքը նո կը քաշէր, եւ քահ քահ կը խնդար փիղին յուսախաբութեան վրայ։

Փիղը ժամանակ մը համբերութեամբ տարաւ իրեն տրուած այս ամէն նեղութիւնները։ Բայց օր մը երբ ղինք կ՛անցնէին այն վաղուցէն ուր դերձակին խանութը կը գտնուէր, իսկոյն ճանչցաւ իր թշնամին։ Ուշիմ կենդանին գնաց փողոցին մէկ կողմէն հոսող առուակէն ջուրով լեցուց իր կնճիթը, եւ եկաւ կայնեցաւ դերձակին դիմացը, որ իր խանութին մէջ ծալապատիկ նստած էր։ Ապա իր կնճիթը ուղղեց դերձակին երեսին, եւ դանիկա ու անոր խանութը ողողեց ջուրի հեղեղով մը։

ՄԵՐ ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓԸ

Ամերիկեան Վարժարան, 1915 Ապրիլ 25, Պրուսա

Ազնիւ Բարեկամուհիս

Այս անգամ եղբայրս եւ ես շատ աշխատեցանք մեր ըրած հարցումներուն վրայով։ Շատ հետաքրքրական բաներ էին, շատ սիրեցինք. սակայն քիչ մը դժուար եկան պատասխանները։ Ինչ որ է, հիմակ կ՛ուզենք պատաս-

խանել առաջին հարցման , որ է , «Ինչո՞ւ համար պզտիկները հնազանդելու են իրենց ծնողացը ։» Որովհետեւ , պզտիկ տղաքները , շատ փորձառութիւններ չունին եւ ինչ որ խորհին , կը կարծեն թէ ճիշտ է ։ Տէրը մեզի ծնողքներ տուեր է որ մեզի օգնեն . եւ մեզ դէպի բարի ճամբան տանին ։ Անոնք չեն ուզեր որ մեզի գէշ բան մը պատահի , միշտ կը պահպանեն մեզ . եթէ մենք ալ ապերախտ ըլլանք , անոնց չհնազանդինք , շատ վտանգներու կը հանդիպինք ։ Ես կը յիշեմ պատմութիւն մը որ վարժուհիներս ըրած է ։ Մայր մը կար որ իր պզտիկ տղուն կ'ըսէր , Զաւակս պարտէզին մէջ աւազան մը կայ , աւազանը ինծի հարցնելու քովը մի երթար ։ Տղան , Շատ աղէկ , մայրիկ . պիտի չերթամ, կ'ըսէր ։ Բայց միշտ կը խորհէր թէ արդեօք ի՞նչ կայ մէջը , որ առանց մայրիկիս հարցնելու չեմ կրնար երթալ ։

Վերջապէս օր մը առանց մայրիկին ըսելու աւազանին քով գնաց ։ Աւազանին մէջ ալ քանի մը ծուկեր կը լողային ։ Տղան ըսաւ , Ասոնք աղուոր բաներ ըլլալուն համար, մայրս չծգեր որ տեսնամ , ես ասկից վերջը զաղտուկ մը պիտի գամ եւ ասոնք տեսնեմ ։ Օրին մէկը նորէն աւազանին քով գնաց որ ծուկերը տեսնէ , եւ գիտէք ինչ եղաւ . աւազանին մէջը ինկաւ եւ խեղդուեցաւ ։ Մենք անանկ կը խորհինք թէ եթէ մայրիկէն հրաման առնէր , չպիտի մեռնէր ։ Սիրելի բարեկամուհիներս եւ բարեկամներս , քանի որ առանց մայրիկին հարցնելու բան մը ընելու ատեն , վտանգի մէջ պիտի իյնանք , աւելի աղէկ է որ հնազանդ ըլլանք մեր ծնողքներուն ։

Հաւկիթը կարմիր ներկելու սովորութիւնը Գալիլիայի մէջ սկսած է ։

Զմոռնամ ըսելու թէ Կարապետին տարեդարձը Ապրիլ 8ին էր , հիմա 10 տարեկան է ։

Մնամք ձեր պզտիկ բարեկամները
ՎԱՐԴԱՆՈՑՇ ԵՒ ԿԱՐԱՊԵՏ ԳԱԶԱՆՃԵԱՆ

Գայիեաճեաճ Վ.արժարան, 1915 Ապրիլ 1, Աւտաբազար

Սիրելի Բարեկամուհիս

Տարի մըն է Աւետաբեր կը կարդամ . ձեզի գրուած պզտիկ նամակներն ալ միշտ կը կարդամ ։ Հանելուկներուն խելքս չի հասնիր , կը կարծեմ որ պատճառը դեռ ուղիղ տարեկան ըլլալս է ։ Եղբայրս որ ինէ երկու տարի մեծ է հանելուկներով շատ կը զբաղի ։ Ես ալ կը փափաքէի ձեզի նամակ գրել , բայց կը վախնայի որ սխալ բան մը կ'ընեմ եւ վրաս կը խնդաք ։ Բայց հիմա ով ըլլալիդ գիտցայ եւ վստահ եմ որ մօր մը պէս ներողամիտ կ'ըլլաք , ատոր համար կը համարձակիմ պատասխանել ձեր հարցումին ։

Աստուած պատուիրած է որ մեր ծնողքին հնազանդ ըլլանք , եւ անոնք պատուենք ։

Մեր ծնողքը զոհ կը մնան երբ իրենց հնազանդինք ։

Մեր ծնողքը բարիք կը կամենան մեզի , երբ մեզի կը հրամայեն որ բարի , աշխատասէր եւ քաղաքավար ըլլանք ։ Անոնք մեզ կը զգուշացնեն շատ անգամ գալիք փորձանքներէն եւ վտանգներէն , որովհետեւ իրենք մեզմէ շատ փորձառու են ։

Հետեւաբար մեր ծնողքին հնազանդելով իրենց սիրելի կ'ըլլանք , Աստուծոյ հաճելի կ'ըլլանք եւ մենք ալ ամէն կերպով կ'օգտուինք ։

Մնամ յարգանքներովը նոր բարեկամուհիդ
ՓԱՌԱՆԶԵՄ Ս. ԻՇԽԱՆԵԱՆ

1915 Ապրիլ 14, Սամաթիա

Սիրելի բարեկամուհին մեր, յարգելի Տիկին

Ես ալ Մանկանց Աւետաբերի յարատեւ ընթերցող մըն եմ , մեզի ուղղեալ ձեր վերջին նամակը մանաւանդ աւելի ախորժով կարդացի ։ Ուրախութեամբ եւ մեծ հետաքրքրութեամբ իմացայ ձեր անձին ով ըլլալը ։ Իմ մասիս շնորհակալութիւն եւ յարգանք կը մատուցանեմ այն հրահանգիչ նամակներուն համար որ կ'ուղղէք մեզի մանուկներուս Աւետաբերի միջոցաւ ։ Ուրախութեամբ կարդացի նաեւ որ իմ հայրենիքս եղող Իզմիտ ալ այցելած էք, թէեւ ես Իզմիտցի եմ , հիմայ Պոլիս կը բնակիմ ։ Ձեր նամակին մէջ մեզի կը հարցուի թէ «Ինչո՞ւ համար պզտիկ տղաք իրենց ծնողաց հնազանդելու են ։» Որովհետեւ գիտնալու են որ իրենց ծնողքները միշտ իրենց օգտին համար կը խորհին , եւ միշտ իրենց հոգածու կ'ըլլան ։ Անհնազանդութիւնը որչա՛փ գէշ բան է ։ Պէտք է ես խոստովանիմ որ այս մասին անցեալ փորձառութիւն ունիմ ։ Մենք պէտք է մեր ծնողաց հնազանդ ըլլանք , անոր համար նաեւ որ Յիսուս հնազանդ եղած է իր ծնողաց ։

Մնամ յարգանքով
ՌՕԶԱ ՅՈՎՆԱՆԵԱՆ

Կ. Պոլիս, Յունիս 1, 1915

Սիրելի տղաք ,

Դիտեմ թէ հիմա անձկութեամբ կը սպասէք իմանալու թէ ո՛վ վաստկած է մրցանակը որ

պիտի արուէր անոր որ լաւագոյն պատասխանը ղրկէր ծնողաց հնազանդելու կարեւորութեանը մասին։

Անցեալ օր հարսանիքի բոնուած աղջիկ մը որ ձանձրացած էր պահակէն, ելլել կուզէր, բայց աղնիւ այցելու մը իրեն ըսաւ, «Համբերանքը կեանք է»։ Կրնայի ես ալ ձեզի նոյն խօսքը ըսել եւ սպասցնել ձեզ ամիս մը եւս, որովհետեւ կրնան նոր պատասխաններ գալ, բայց կարծեմ երկու ամսուան սպասումը բաւական է փոքրիկներուն համար։ Եթէ մեծ ըլլայիք ամիս մը եւս համբերելու պիտի ստիպէի ձեզ։

Ձեր նամակները լոլորն ալ տուի այն բարեկամին որ հարցումը ըրած եւ մրցանակը խոստացած էր, եւ անոր դատաստանին յանձնեցի խնդիրը։ Անոր տուած վճիռը այս է։

Մեր նամակատուփին հաւատարիմ թղթակիցները որ Պրուսայէն կը դրուին, արժանացած են մրցանակին։ Երկրորդ կը հանդիսանայ Փառանձեմ Իշխանեան, իսկ երրորդ՝ Ոզոա Յովհաննեան։ Տիրան Ճգնաւորեան ես լաւ պատասխան մը ղրկած էր եւ դովեստի արժանի է. միայն թէ անոր գրածը իր անձնական խորհուրդները չէին, այլ Կիրակնօրեայ Դպրոցին մէջ դասատուէն սորվածը։ Ա.յսու հանդերձ իր դասը լաւ սորված ըլլալուն համար կը չնորհաւորեմ զինք։

Ես ալ տակաւին չեմ դիտեր թէ մրցանակը ի՛նչ պիտի ըլլայ, բայց Վարդանոյշ եւ Կարապետ անուշա մեզի կ՚ըսեն երբ սահման գայն։

Մեր թղթակիցներէն մին կ՚ուզէ հղեր ղրկել, բայց վախցեր է թէ պզտիկ ըլլալով կրնայ սխալներ ընել եւ ես վրան պիտի խնդամ։ Կ՚ապահովեմ որ ոչ մէկիրնիդ այդ տեսակ խորհուրդներ ունենաք։ Ես ձեր յարեկամուհին չեմ ըլլար եթէ ձեր վրան խնդալու չափ անտարբեր ըլլայի։ Ես ալ ձեզի պէս պզտիկ հղած եմ եւ այն ատեն ձեզմէ աւելի ազէկ չէի կրնար դրել։

Սորվելու միակ կերպը այն է որ սխալ ընենք եւ ուղղենք, փորձենք ու կրկին փորձենք, մինչեւ որ մեր սխալները այլեւս չկրկնենք։ Մեծերն ալ սրդէն այդ կերպով կը սորվին ինչ որ կը սորվին։

Վերջերս կը կարդայի մարդու մը մասին որ շատ աչխատած էր ձեռնարկ մը յաջողցնելու եւ չէր կրցած։ Յուսահատ եւ զայրացած նստեր կը խորհէր, երբ տեսաւ սարդ մը որ ոստոյն մը չհիւսելու համար կ՚աչխատէր մէկ ժայռէ մը միւսն անցնիլ։ Վեց անգամ փոքրիկ սրարածը կրկնեց իր փորձը եւ ամէն անգամ ձախողեցաւ։ «Այլ եւս այս սարդը պիտի յուսահատի» կը մտածէր մարդը, բայց կենդանին կրկին փորձեց եւ ահա հասաւ նպատակին։ «Ես ալ ելլեմ եւ չարունակեմ փորձել մինչեւ որ յաջողիմ,» ըսաւ մարդը, որ յետոյ աչխարհի ամէնէն փայլուն եւ մեծ մարդերէն մին եղաւ։

Յետսքիւն ուրեմն

ՁԵՐ ԲԱՐԵԿԱՄՈՒՀԻՆ

ԱՊՐԻԼԻ ՀԱՆԵԼՈՒԿԻՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ

սարեփթա	
վորձ Ա.ն.ք	
ղուկ Ա.սահ Ի.ատիս	
հասած Ի.	սիմոն
բոմոր	սամ Իթ
սամուէլ	սամեպար
կատար	խառան
եմ Իթեր	քաղեփ
կ՚նիւն	պալատ
արմաւ	սիդոն
Փուսի	կաուճ

«Քրիստոս Յարեաւ Ի Մեռելոց»

Լուծողին՝ Կ.պոլիս, Զապէլ Յովհաննեան։ Ատաբազար, Յարութիւն Ա. Իշխանեան։ Նիկոմիդիա, Անդրանիկ Յ. Ներկարարեան։

Մեղի ղրկուած պատասխաններէն յայտնի եղաւ որ կարելի է Ապրիլի հանելուկը ճշդիւ լուծել՝ վերի Պատասխանին մէջ դրուած մէկ կամ երկու բառին տեղ ուրիշ բառեր դնելով։

ՀԱ.Ն Ե.Լ Ո.Ւ Կ

Միւսնոյն երկու թուանշաններովը դրուած երկու թիւերու տարբերութիւնն է 54. ինչ են այդ երկու թիւերը։

ԾԱՂԿԱՁԱՂ-ՅԻՐՆԿՈՒԿ

مدير مسئول — سامويل وارژابديان

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Յ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ
Թիւ 27, Ֆինեանոցլար եօզուշու, Կ. Պոլիս